

Aan
de gemeenteraad

Datum 16 april 2024
Zaaknummer 2024-0038557
Betreft Jaarverslag Leerplicht en voortijdig schoolverlaten 2022-2023

Vergadering van
Portefeuillehouder: Chris van Benschop
Begrotingsprogramma Lerend en Ondernemend Dordrecht
Kernteam/Opgave: Stad - Jeugd en Onderwijs
Auteur: Saniye Demir
E-mail: s.demir@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Saniye Demir
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

In de Leerplichtwet is bepaald dat het college van B&W de gemeenteraad jaarlijks inlicht over het gevoerde beleid en de resultaten van de handhaving van de leerplicht en de kwalificatieplicht. Dit vindt plaats door het aanbieden van het Jaarverslag Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten van schooljaar 2022-2023.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

De taken die uit de Leerplichtwet voortvloeien, worden uitgevoerd door het team Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten, onderdeel van de Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid. Het Dagelijks Bestuur (DB) van deze Gemeenschappelijke Regeling (GR) stelt jaarlijks een verslag vast met de regionale cijfers van schoolverzuim en –uitval. Het jaarverslag Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten van schooljaar 2022-2023 is in december 2023 naar ons college.

Wat is de te delen informatie?

Het jaarverslag geeft inzicht in het schoolverzuim, de vrijstellingen en de handhaving, maar staat ook stil bij de ontwikkeling van het aantal voortijdig schoolverlaters en de activiteiten van het Doorstroompunt. Doorstroompunt is de nieuwe naam voor de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC).

Leerplicht

Relatief verzuim

Van relatief verzuim is sprake als een leer- of kwalificatieplichtige leerling die is ingeschreven op school zonder geldige reden niet op school aanwezig is. Het kan hier gaan om ongeoorloofd verzuim (16 uur in 4 weken), ongeoorloofd overig verzuim (minder dan 16 uur in 4 weken) en luxe verzuim (verzuim aansluitend aan vakanties). Relatief verzuim laat regionaal op al deze onderdelen een stijging zien. Het overig verzuim is zelfs toegenomen met 52%.

Absoluut verzuim

Absoluut verzuim betekent dat jongeren niet zijn ingeschreven op een school. Het kan gaan om jongeren die in de regio zijn komen wonen (waaronder nieuwkomers, vluchtelingen etc.), maar bijvoorbeeld ook om verhuisgevallen binnen de regio. Ook absoluut verzuim laat een enorme toename zien: 510 behandelde zaken in 2022-2023 ten opzichte van 256 in het jaar ervoor. De oorlog in Oekraïne en de komst van 400 extra leerlingen in de regio in de zomer 2022 wordt als grootste oorzaak genoemd in het jaarverslag.

Vrijstellingen

De Leerplichtwet kent enkele gronden voor vrijstelling van de verplichting tot schoolinschrijving. Ouders hebben het wettelijke recht op een vrijstelling als zij aan bepaalde voorwaarden voldoen. Zodra wordt voldaan aan de vereisten van de vrijstelling ontstaat de vrijstelling van rechtswege.

Artikel 5 onder a: wanneer een leerling vanwege lichamelijke of psychische oorzaken niet geschikt is om op een school te worden toegelaten.

Regionaal is het aantal toegekende vrijstellingen gestegen naar 190, dit is een toename van 11,8% ten opzichte van het jaar ervoor.

Artikel 5 onder b: wanneer ouders en leerling bezwaar hebben tegen de richting van het onderwijs. Regionaal is het aantal toegekende vrijstellingen gestegen naar 78, dit is een toename van 5,5%.

Cijfers van de GGD laten zien dat de mentale gezondheid van leerlingen niet alleen landelijk, maar ook in onze regio aandacht vraagt. Een kwart (25%) van de 13 tot en met 15-jarigen heeft psychische klachten. Onder de jongvolwassenen van 16 tot 25 jaar is dat 54%. De toegenomen mentale problematiek wordt als een belangrijke oorzaak genoemd in de stijging van verzuimcijfers en de vrijstellingen artikel 5 onder a.

Thuiszitters

Onder 'thuiszitter' verstaan we een leer- of kwalificatieplichtige leerling (5-18 jaar), die:

- al dan niet is ingeschreven op een school;
- 4 weken of langer niet naar school gaat;
- geen vrijstelling volgens de Leerplichtwet heeft;
- niet ziek is, of
- wel ziek is, maar conform plan van aanpak in staat is om (gedeeltelijk) naar school te gaan.

Het aantal thuiszitters laat regionaal een daling zien van 44 in 2021/2022 naar 24 in 2022/2023. Dit zijn leerlingen die we volgens de landelijke definitie in beeld hebben. Er zijn ook leerlingen die niet onder deze definitie vallen. Dit zijn bijvoorbeeld leerlingen die thuiszitten vanwege ziekte en daarom geen (volledig) onderwijs volgen, dit valt onder geoorloofd verzuim. In opdracht van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Dordrecht deed Sardes onderzoek naar thuiszittende jongeren in het voortgezet onderwijs. Naar aanleiding van dit onderzoek is er een project 'Thuiszitters' gestart onder regie van het Samenwerkingsverband en is er een projectleider ingezet. Verschillende partners, waaronder de gemeente zijn hierbij betrokken. Het project kent drie lijnen gericht op:

- Juiste en eenduidige registratie van aanwezigheid.
- Het opstarten van een regietafel (doorbraakaanpak).
- Onderzoek naar een passende voorziening voor thuiszittende leerlingen.

Voortijdig Schoolverlaten

Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tussen 12 en 23 jaar die het onderwijs verlaten zonder een startkwalificatie, dat wil zeggen ten minste een afgeronde havo- of vwo-opleiding of een mbo-niveau 2. De cijfers voor het voortijdig schoolverlaters laten een toename zien: 841 ten opzichte van 625 in het jaar ervoor. Vaak komt uitval door een combinatie van mentale problematiek, liever geld willen verdienen dan op school zitten en een verkeerde studiekeuze. Bij voortijdig schoolverlaten heeft LVS de taak om jongeren tot 23 jaar te volgen op hun weg naar een startkwalificatie.

In de 'Aanpak MatchMakers' voert LVS de regie in een samenwerkingsverband van organisaties. De MatchMakers zijn afkomstig van LVS, de Sociale Diensten, het jongerenwerk en maatschappelijke ondersteuner MEEVivenz. De matchmakers helpen samen met verschillende partners jongeren van 18 tot 27 jaar die al eerder uitvielen en geen startkwalificatie hebben of die een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt hebben bij het vinden van werk, school, zorg of een combinatie hiervan. MatchMakers gaan op zoek naar jongeren in hun eigen woonomgeving en proberen door huisbezoek met hen in contact te komen. Samen met de jongeren wordt vervolgens een plan gemaakt om hun doelen op het gebied van werk, leerwerk of school te bereiken. In het schooljaar 2022-2023 hebben de matchmakers 149 leerlingen kunnen begeleiden naar een passende plek.

Nieuwe wetgeving van school naar duurzaam werk

De ministeries OCW en SZW hebben het wetsvoorstel 'van school naar duurzaam werk' in voorbereiding, gericht op het voorkomen en aanpakken van voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid. Doorstroompunten moeten hiervoor samenwerken met de arbeidsmarktregio's en ROC's om te komen tot een regionaal programma. Het doel is om kwetsbare jongeren te helpen

een plek op de arbeidsmarkt te vinden en te behouden. In de uitvoeringsregeling wordt het volgende voorgeschreven:

- mbo's gaan tot 1 jaar na diplomering begeleiding geven;
- lukt dat niet binnen een jaar dan dragen zij over aan de Sociale Diensten;
- de leeftijd van de Doorstroompunten wordt verhoogd van 23 tot 27 jaar;
- Sociale Diensten krijgen geld om ook NUGGERS te begeleiden;
- leerlingen uit PRO en VSO zullen ook onder de doelgroep van het Doorstroompunt vallen.

Een onafhankelijke projectleider zal in de regio aan de slag gaan met de voorbereiding van de wet van school naar duurzaam werk. De beoogde inwerkingtreding van de wet van school naar duurzaam werk is start schooljaar 2025/2026.

Inzet gemeente

Mentale Gezondheid

We zien dat mentale gezondheid een belangrijk aandachtspunt is. Slaapproblemen en stressproblemen worden in het jaarverslag als belangrijke kenmerken genoemd. Factoren als voeding, energydrink, tabak, alcohol kunnen hierbij een rol spelen. Vanuit de Wet publieke gezondheid draagt de gemeente bij aan de opzet, uitvoering en afstemming van programma's voor gezondheidsbevordering bij de jeugd. We hebben hier op school aandacht voor via verschillende interventies en programma's, zoals hieronder omschreven.

- De jeugdgezondheidszorg draait een pilot met de interventie MAZL (meer aandacht voor ziekgemelde leerlingen) op twee scholen voor voortgezet onderwijs. De jeugdverpleegkundige en jeugdarts hebben meer uren gekregen op school, om in een stevigere netwerksamenwerking met school en leerplicht, schooluitval te voorkomen. Hierin is aandacht voor mentale gezondheid van de leerlingen.
- Young Minds Matter (YMM): Drie scholen uit de regio, waaronder één in Dordrecht, draaien een pilot met deze interventie vanuit de GGD. YMM is een integrale aanpak die gericht is op het proces van samenwerken binnen een school voor voortgezet onderwijs. Samen met de zorgcoördinator en de directie wordt de bestaande zorgstructuur geëvalueerd en aangepast waar nodig. De stem van jongeren zelf is in dit proces essentieel.
- De JOGG-aanpak (Jongeren op Gezond Gewicht) op het primair onderwijs richt zich op gezond eten/drinken, bewegen, goed slapen en schermgebruik onder kinderen.
- De gezonde schooladviseurs (GGD ZHZ) brengen trainingen onder de aandacht van school.

Visie vo

Een van de wensen vanuit het Politiek akkoord 2022 - 2026 van de gemeente Dordrecht was om een visie voortgezet onderwijs op te stellen. Een dergelijke visie is het logische vervolg op de onderwijsvisie 0-12 jaar.

Op dit moment is dit traject in de fase van opstellen en aanscherpen van de visie. Op 5 maart jl. is de conceptvisie ter consultatie voorgelegd aan uw raad. Tijdens deze sessie is het project thuiszitters ook verder toegelicht. In deze visie worden de gezamenlijke ambities van het voortgezet onderwijs, het samenwerkingsverband en de gemeente opgenomen. Hierin krijgen onder andere de uitdagingen op het gebied van thuiszitters en de aansluiting onderwijs en jeugdhulp een plek.

Verlenging incidentele middelen LVS

In april 2023 is vanuit het Algemeen Bestuur van DG&J ingestemd met een tijdelijke uitbreiding van de capaciteit van LVS, zodat de toegenomen meldingen voldoende opgepakt konden worden. Deze uitbreiding is ook voor 2024 verlengd. De raad is hierover op 12 maart jl. geïnformeerd (zie belangrijkste gerelateerde besluiten).

Dordt West: Preventie met Gezag

Met het programma Preventie met Gezag willen we voorkomen dat jongeren van 8 t/m 27 jaar in aanraking komen met criminaliteit of daarin doorgroeien. Een van die maatregelen is het schoolverzuim steviger aanpakken. Met de preventieve inzet van leerplichtambtenaren in Dordt West beogen we dat het schoolverzuim en het aantal thuiszitters afneemt en dat dit recht doet aan de uitvoering van de leerplichtwet (en dus een positief effect heeft op het leerrecht).

Agenda 2030: Glansrijke Toekomst voor de Dordtse jongeren

Dit programma gaat over jongeren uit de gemeente Dordrecht in de leeftijd van 12 tot 27 jaar.

Een deel van de jongeren heeft echter moeite met het afronden van een opleiding en/of met de overstap naar werk. Zij hebben baat bij extra ondersteuning om de afstand tot de arbeidsmarkt te

verkleinen. Het programma is vormgegeven via een landelijke beleidstheorie. Daarin treedt de gemeente op als ketenregisseur rond deze doelgroep en wordt gewerkt met een kerngroep aan ketenpartners. Met deze partners maken we afspraken over de al bestaande programma's en activiteiten op het gebied van kwaliteitsafspraken, monitoring, samenwerking, maatwerktrajecten en signalering. Door middel van het verstrekken van basisactiviteiten en het opzetten van 'nieuwe' projecten, die we (indien succesvol) langdurig kunnen voortzetten, vormen we een structurele aanpak rondom deze kwetsbare doelgroep, zodat de jongeren toewerken naar economische zelfstandigheid. In 2024 hebben we ingezet op de projecten '50 jongeren helpen en volgen' (via deze steekproef breiden we het aantal jongeren uit), 'jongeren met psychische problemen op het mbo (van signaal naar ondersteuning)', 'tegengaan van thuiszitters (een passende oplossing)' en 'van vmbo naar mbo (een succesvolle overstap)'.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

De gemeenteraad heeft een aantal beïnvloedingsmomenten als het gaat om de uitvoering van de Leerplichtwet en de rol van team Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten.

Visie vo

Op 5 maart jl. is de conceptvisie vo ter consultatie voorgelegd aan uw raad. Uw inbreng zal worden meegenomen in de aanscherping van de visie, welke op een later moment ter besluitvorming wordt voorgelegd aan uw raad.

MJP DG&J

In de GR is opgenomen dat de Dienst Gezondheid & Jeugd samen met gemeenten elke vier jaar een Meerjarenbeleidsplan (MJP) maakt. Dit plan bepaalt de koers voor de jaren 2024-2028. De uitvoering van de Leerplichtwet maakt onderdeel uit van de taken van de DG&J. De Dordtse raad heeft op 29 augustus 2023 tijdens de commissie Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht de gelegenheid gehad om input mee te geven voor de verdere uitwerking van het MJP. Op 24 januari en 20 maart 2024 is de raad uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst over het meerjarenbeleidplan. De raden hebben tot uiterlijk 24 april 2024 de gelegenheid om een zienswijze uit te brengen op dit plan. Uw raad wordt hier verder over geïnformeerd door middel van een raadsvoorstel. In dat voorstel ontvangt u van ons college een concept-zienswijze. U kunt hierin desgewenst aanpassingen doorvoeren.

Uitvoeringsprogramma DG&J

Na de zomer 2024 wordt er een uitvoeringsprogramma en een meerjarenbegroting gemaakt aan de hand van het vastgestelde MJP van de DG&J. Ook hierin krijgen de gemeenteraden de gelegenheid om een zienswijze in te dienen.

Agenda 2030: Glansrijke Toekomst voor de Dordtse jongeren

In de recent vastgestelde raadsinformatiebrief (zaaknummer 2024-0010650) is aangekondigd om in het tweede kwartaal uw raad te verzoeken om de (reeds gereserveerde) aanvullende middelen voor 2024 vrij te geven. Eind 2024 wordt er via een voorstel aangeleverd voor de middelen van 2025 en 2026. Uw inbreng zal worden meegenomen in de verdere uitwerking van het programma.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

De Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid wordt via een inwonerbijdrage betaald voor het uitvoeren van de Leerplichtwet.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

[Verlenging incidentele middelen Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten 2024](#) (zaaknummer 2024-0009401).

[Uitbrengen zienswijze Meerjarenbeleidsplan \(MJP\) 2024-2028 van de Dienst Gezondheid en Jeugd ZHZ](#) (zaaknummer 2024-0025264).

[Raadsinformatiebrief 'Glansrijke Toekomst Dordtse Jongeren'](#) (zaaknummer 2024-0010650).

Het college van Burgemeester en Wethouders